אגרות הראי"ה - כרך ד' - אגרת נוספות אקפז

תמצית האגרת

תאריך ומקום: כ"ד תמוז תרפ"ג

נמען: החפץ חיים (הרב ישראל מאיר הכהן)

תשובה למכתבו על רדיפת השלום: הרב קוק תמיד מבקש שלום ומוחל למחרפיו. אבל יש תלמידי חכמים שאינם יכולים לשאת את ביזוי תלמידי החכמים, ויוצאים במחאה, כי המחרפים פוגעים במספר גדול של גדולי תורה. הרב קוק מוחה תמיד ומבקש מהם לא להעמיד על דבריהם, והדברים פועלים, אבל לא ככל חפצו. הרב קוק כבר ביקש מהחפץ חיים ומהרב חיים עוזר הערה נגד 'ההפקרות של ביזוי תלמידי חכמים'. (המכתב נמסר על ידי משפחת הרב יצחק אריאלי.)

עיקרי הדברים

- רודף שלום ומוחל.
- מחאת תלמידי החכמים.
- בקשה להערה נגד ביזוי תלמידי חכמים.

נוסח האגרת עם ביאור

בגרסה זו משולב ביאור בתוך נוסח האגרת. הביאור מופיע כך: [בסוגריים מרובעים, באות קטנה ועל רקע תכלת] *והוא אינו חלק מלשון האגרת.*

מכתבים אלו נמסרו לנו לאחר הכנת הספר לדפוס בעז"ה יום ד' שלח תרפ"ג לפ"ק אל כבוד הרב הגאון הגדול י"א וכו' וכו' כקש"ת מו"ה אברהם יצחק הכהן קוק נ"י אחד"ש הדר"ג. מכתב כת"ר קבלתי בצירוף שני מכתבים מהרב ר' ישראל שיינקמאן הרב דק"ק מאטלנטיק ואני שולח אותם בחזרה לכת"ר. כאשר ביקש כבודו הרם. והנה יש לי צער גדול אמרתי אשיחה וירוח לי, והוא מענין המחלוקת שנתהוה בא"י, אר"י מקודשת אצל כלל ישראל וכאשר נשמע ששם יש מחלוקת, ובפרט בין גדולי ישראל מתחלל שם שמים עי"ז מאוד, ואין מן הצורך להאריך בדבר העון הגדול הזה, כדאיתא ביומא דף פ"ו. [ביומא פו נאמר שחילול השם אין לו כפרה עד המוות] *ורבינו אליעזר ממ"ן בספר יראים* [רבי אליעזר ממיץ, בעל "ספר יראים"] *שלו כשמגיע ללאו זה אומר, מקרא זה נוקב ויורד עד התהום עי"ש שמאריך בזה מאוד וגם חז"ל אמרו אין מקיפין בחילול השם.* ["אין מקיפין בחילול השם" (קידושין מ): אין נותנים הקפה, כלומר נפרעים מיד] *ואפי' אנשים קדושי עליון שמתברר אצלם שהדין עמהם וגם הקב"ה תובע עבור עלבונם מהצד שכנגדם אפ"ה לבסוף נתבעים גם מאתם, כמו שמצינו שהיה שאול רודף את דוד בחנם ורדף עמו לחייו, ואפ"ה לבסוף א"ל הקב"ה לדוד עד מתי יהיה העון הזה טמון בידך* [סנהדרין צה] *על ידך נטרד דואג האדומי, על ידך נהרג שאול ושלשת בניו, והוצרך לקבל עליו יסורין לא עליכם כמו שאמרו חז"ל.*

וע"כ ידיד נפשי מאז ומקדם התחזקו והתחזקו לרדוף אחרי השלום למען כבוד ד' ותורתו, ולמען כבוד א"י שלא תתבזה בעיני כל העולם. ובזכות זה יאריך הקב"ה ימיכם כדאיתא בר"ה דף י"ח [ראש השנה יז: "הואיל ולא מוקים במיליה, לא תוקמו בהדיה" – כיוון שאינו מעמיד על מידותיו, אל תעמדו כנגדו] *שאמר הקב"ה לפמליא של מעלה אודות רב הונה בריה דרב יהושע הואיל ולא מוקים במיליה לא תוקמו בהדיה. ותזכו לכל טוב בזה ובבא כחפצכם ובחפץ ידידכם מאז הצעיר שבכהונה ישראל מאיר הכהן* [רבי ישראל מאיר הכהן מראדין, ה"חפץ חיים"] *ודרך אגב אזכיר אודות חתני הרב הגאון ר' אהרן הכהן נ"י אב"ד דעיר נאווי שוויזדאן שבדעתו ליסע לא"י, אם ביכולתו להטיב לו באיזה משרה מצוה גדולה היא, שהוא אדם גדול בתורה וגם במעשים. הנ"ל*

ב"ה[1] כד תמוז תרפ"ג[2]

אורי אורים, מבין המצרים [איכה א, ג] יאיר לכ"ק[3] הוד רב רחימאי, הגאון המובהק צדיק דורנו, כקש"ת[4] מורי"מ[5] הכהן שליטא, שלו'[6] וברכה באה"ר[7] מכתב קדשו הגיעני, ואותיותיו הק'[8] האירו אל פני, ושמחת לב מלאתי לחזות בנועם דברי פי חכם חן. ואשר יהלמני צדיק חסד בדבר רדיפת השלו'[9] בין הכתות השונות באה"ק[10], תמיהני אם לא ידע אדוני נאמנה, כי הנני תלי"ת[11] תמיד מבקש שלו' ורודפהו, בכל לבי ונפשי וגם למחרפי ומבזי. [וגם למחרפי ולמבזי] אמינא שרי להו מרא, [אני אומר: ה' יסלח להם (ארמית)] ואל יחשוב ה' להם עון, אמנם נמצאים ת"ח[12] כאלה אשר לא יוכלו נשוא זילותא דצורבא מרבנן [ביזיון של תלמיד חכם (ארמית)] ויצאו בדברים מוחים. ואם הי'[13] הדבר מגיע רק לגבי דידי אולי היו שומעים לקול תחנוני שאני מבקשם שלא להשיב דבר וחצי דבר למחרפים, אבל הם פוגעים ומבזים בבזוי עצום למספר גדול של ת"ח גדולי תורה ויראת שמים. ומה אוכל לעשות נגד המקנאים לכבודה של תורה, ובכ"ז[14] יאמין האדון מר ניה"ר[15] שליט"א[16] שהנני תמיד מוחה על כגון דא ומבקש מהמתערבים בעניני חילוקי דעות שלא להעמיד על דבריהם, ולהיות מכלל טובי' למען דשמע ואדיש. ["טובי ליה דשמע ואדיש", אשרי מי ששומע את חרפתו ושותק (גיטין לו)] פועלים הדברים אבל לא ככל חפצי, ומה אוכל לעשות עוד ולהי' הישועה לישר את הלבבות לאהבת האמת והשלו'[17] לכבודו ית'[18] ולכבוד תוה"ק[19] ואה"ק[20] ועה"ק[21].

וכבר העירותי במכתב אחד בתור תשובה על מכתב מר והגאון רח"ע[22] [הגאון רבי חיים עוזר גרודזינסקי, רבה של וילנה] שליט"א שראוי שתבוא מצדם איזה הערה נגד ההפקרות של בזוי ת"ח שאחזו בה בעוה"ר[23] חלק מבעלי המחלוקת, ועד כה לא נודע לי אם באו הדברים ליד הדר"ג[24]

---

1 ב"ה - ברוך השם
2 תרפ"ג - השנה תרפ"ג (1922/1923)
3 לכ"ק - לכבוד קדושת
4 כקש"ת - כבוד קדושת שם תפארתו
5 מורי"מ - מורנו רבי י... מ... - שם אדם
6 שלו' - שלום
7 באה"ר - באהבה רבה
8 הק' - הקטן
9 השלו' - השלום
10 באה"ק - בארץ הקודש
11 תלי"ת - תודה לא-ל יתברך
12 ת"ח - תלמידי חכמים
13 הי' - היה
14 ובכ"ז - ובכל זאת
15 ניה"ר - ראשי תיבות של שם
16 שליט"א - שיחיה לאורך ימים טובים אמן
17 והשלו' - והשלום
18 ית' - יתברך
19 תוה"ק - תורתנו הקדושה
20 ואה"ק - וארץ הקודש
21 ועה"ק - ועיר הקודש
22 רח"ע - רבי חיים ע... - שם אדם
23 בעוה"ר - בעוונותינו הרבים
24 הדר"ג - הדרת גאונו

שי[25] וכבר כתבו הפוסקים דאפילו כה"ג[26] דעובדא דדוד צ"ל[27] דהוא באופן שיש קצת פשיעה ושגגה אבל באונס גמור מאי אית לן למעבד, רק למיבעי רחמין [לבקש רחמים (ארמית)] מאדון השלו' ב"ה, להכניס רוח חן ותחנונים, ואהבה ואחוה ושלו'[28] ורעות בלב כל שאר עמו, ובלב כל יושבי ציון המקודשת בקדושת אדון עולמים ב"ה עדי עד., והנני בזה חותם בכל חותמי ברכות, מצפה לתשועת ה' על עם קודשו וחבל נחלתו במהרה בימינו בקרוב

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

מכתב זה נמסר ע"י[29] משפחת הגאון רבי יצחק אריאלי זצ"ל[30] שהיה ממקורבי הרב זצ"ל ומראשי הישיבה בישיבת רבינו זצ"ל סנהדרין ז' א' עיין אגרת אקמ.

נוסח האגרות וההערות: אגרות הראי"ה, כרכים א׳-ד׳

25 שי' - שיחיה
26 כה"ג - כהאי גוונא
27 צ"ל - צריך להיות
28 ושלו' - ושלום
29 ע"י - על ידי
30 זצ"ל - זכר צדיק לברכה